

BACH - COLLEGIUM PRAHA

Kostel U Salvátora

Salvátorská 1, 110 00 Praha 1 – Staré Město

pondělí 19.dubna 2010
v 19.30

koncert č. M8

J. Haydn: „Mariazellermesse“

Sólisté

Jana Bínová Koucká – soprán

Tereza Janda Roglová – alt, mezzosoprán

Milan Vlček – tenor

Radek Krejčí – bas

Miroslav Navrátil – varhanní continuo

**KOMORNÍ SBOR a ORCHESTR
BACH-COLLEGIA PRAHA**

Dirigent

Jiří Mátl

PROGRAM:

Wolfgang Amadeus Mozart

(1756 – 1791)

Sub tuum praesidium

*Offertorium KV 198, pro sólový soprán
a mezzosoprán, orchestr a varhany*

Domine Deus

*Duet z velké mše c-moll KV 427, pro sólový soprán
a mezzosoprán, orchestr a varhany*

Sancta Maria, mater Dei

*Graduale KV 273, pro smíšený sbor, orchestr
a varhany*

Joseph Haydn

(1732 – 1809)

Missa Cellensis in C

„Mariazellermesse“

*Hob. XXII:8 pro sóla, smíšený sbor, orchestr
a varhany*

Kyrie

Gloria

Credo

Sanctus

Benedictus

Agnus Dei

Dnešní koncert patří dvěma předním představitelům hudebního klasicismu. Joseph Haydn byl o generaci starší než Wolfgang Amadeus Mozart, přesto si Haydn velice oblíbil Mozartovy skladby a z obou skladatelů se stali nerozluční přátelé. Mozart také vymyslel familiární oslovení „papa Haydn“, které Haydnovi už zůstalo. Haydnův vztah k mladšímu Mozartovi byl uctivý: po premiéře Dona Giovanniho byl např. vyzván, aby napsal také operu pro Prahu – ale odmítl s poukazem na velikost a suverenitu operní tvorby Mozartovy.

Z rozsáhlé Mozartovy duchovní tvorby jsme dnes vybrali tři drobnější kompozice. Offertorium **Sub tuum praesidium** (KV 198) napsal Mozart v roce 1774 v Salzburgu. Je určeno pro sólový soprán a mezzosoprán s doprovodem smyčcového orchestru. Jedná se o zhudebnění známé mariánské modlitby „Pod ochranu tvou se utíkáme...“

Velká mše c-moll (KV 427) patří k vrcholům Mozartovy vokální tvorby. Vzniká ve Vídni roku 1783. Jako jednu z mála skladeb ji Mozart nepsal na objednávku, ale pro svého otce, kterého si chtěl usmířit poté, co se k jeho nelibosti oženil s dcerou své bývalé bytné Konstancí. Z tohoto rozsáhlého díla jsme dnes vybrali samostatný úsek z Gloria - duet sólového sopránu a mezzosopránu – **Domine Deus**.

Jako třetí Mozartova skladba dnes zazní Graduale **Sancta Maria, mater Dei** (KV 273), datovaná roku 1777 v Salzburgu. Smíšený sbor je zde doprovázen opět smyčcovým orchestrem.

Nezdolný životní optimista „papa Haydn“ byl hluboce věřícím člověkem. A z této víry pramenil, podobně jako u J.S.Bacha, i jeho životní optimismus, postupující celou jeho životní tvorbou. Napsal kromě řady duchovních děl i čtrnáct mší, patřících k vrcholům církevní hudby. Svoji **Mariazellermesse** zkomponoval roku 1782 pro svého přítele Antonína Liebeho, šlechtice z Kreutzneru. Liebe po svém jmenování šlechticem hodlal nechat dílo provést jako projev díky v poutním místě Mariazellu. **Missa Cellensis Fatta per il Signor Liebe de Kreutzner e composta di me giuseppe Haydn mpria 782**, jak zní

originální titul díla, ukončuje první skupinu Haydnových mešních kompozic. V roce 1783 vydal totiž císař Josef II. patent velmi striktně omezující účast hudby při katolické liturgii. Jeho kulturní důsledky, podobně jako u některých dalších josefínských patentů, byly nedozírné. Haydn teprve po čtrnáctiletém odmlčení přistoupil ke kompozici zbývajících šesti tzv. „velkých, pozdních“ mší. Vzdor tomuto předělu lze Mariazellermesse zahrnout již do druhé skupiny Haydnových mešních kompozic. Nalezneme v ní totiž celou řadu nových prvků, nepoužitých v předchozích mších a typických naopak pro šest tzv. „pozdních“ Haydnových mší. Haydn tu vytváří nový typ mešní kompozice, jehož vrcholnou formu pak koncipuje až po čtrnáctileté odmlce. V Mariazellermesse např. naposledy použil pro zhudebnění liturgického textu árii (**Gratias agimus tibi**). Poprvé tu používá kvartet vokálních sólistů. Exponuje jej v **Benedictus**, kde mu světuje dva úseky, citující část později proslulé melodie „**Gott erhalte**“. Připomeňme, že celou tuto melodii Haydn použil jako téma variací v druhé větě **Smyčcového kvartetu op. 76**. Odtud pak byla melodie převzata jako základ císařské rakouské státní hymny. Závěrečné fugy v **Gloria**, **Credo**, **Agnus Dei**, podobně jako textově dramatická místa **Qui tollis**, **Crucifixus**, **Agnus Dei**, jsou v této mši ukázkou Haydnova mistrovského chápání zhudebňovaného textu.

Jiří Mátl

Sub tuum praesidium:

Sub tuum praesidium confugimus, sancta Dei genetrix.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží rodičko.

Nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus nostris,

Neodmítej naše prosby v našich potřebách,

sed a periculis cunctis libera nos semper.

ale ode všeho nebezpečí vysvobod' nás vždycky.

Virgo gloriosa, mediatrix nostra, advocata nostra.

Panno slavná, prostřednice naše, orodovnice naše.

Tuo filio nos reconcilia, nos commenda,

nos repraesenta.

U Syna nám smilování vypros, Synu nás doporuč,

k Synu svému nás doprovod'.

Sancta Maria, mater Dei

Sancta Maria, mater Dei, ego omnia tibi debeo,

Svatá Maria, matko Boží, Tobě za vše vděčím,

Sed ab hac hora singulariter me tuis servitiis devoveo,

Avšak od této hodiny zvláště se tvé službě zasvěcuji

Singulariter devoveo, te patronam, te sospitaticem,

Zvláště se zasvěcuji tobě, patronce, tobě, záchránkyni,

Patronam eligo, te sospitaticem,

Za patronku volím tebe, ochránkyni

Te patronam, sospitaticem eligo.

Tebe za patronku, tebe za ochránkyni vyvoluji.

Tuus honor, honor et cultus aeternum mihi cordi fuerit,

Tvou čest, úctu navěky budu mít na srdci,

Quem ego nunquam deseram,

nikdy ji neopustím

Neque ab aliis mihi subditis verbo, Verbo facto que violari patiar.

nikdy nedovolím a nestrpím, aby byla porušena ani slovem, učiněným od jiných.

Sancta Maria, tu pia me pedibus tuis advolutum recipe,

Ty, zbožná Svatá Maria, přijmi mě, k tobě spěchajícího,

In vita protege, in mortis discrimine defende. Amen.

V životě ochraňuj, v nebezpečí smrti obhajuj.

Amen.

www.bachcollegium.cz

Kulturní klub Poštovka
Zahradníčkova 1118/2, Praha 5

BACH
collegium
PRaha

Kostel U Salvátora
Salvátorská 1, Praha 1

Pondělí 19. dubna 2010
v 19.30